

som Pastor Thorvald Knudsen her har taget. Angaaende den højtærede Kirkeministers Stilling kan jeg kun udtale min Tak til den højtærede Minister, fordi han fuldt ud godkender dette Forbehold. Den højtærede Kirkeminister føjede til, at det er jo i Virkeligheden slet ikke noget nyt, der foreligger her — nej, det er noget, der er sket mangfoldige Gange før —, og den højtærede Kirkeminister nævnte et Tilfælde saa langt tilbage som, jeg tror, det var 1837, et Forbehold, som Vilhelm Birkedal tog i sin Tid, og han nævnte ogsaa det Forbehold, som Morten Pontoppidan har taget. Jeg er fuldkommen enig med den højtærede Kirkeminister, det er ikke noget nyt. Efter min Mening kan ingen tænkende redelig Mand aflægge det danske Præsteløfte uden at tage Forbehold, mere eller mindre vidtgaående, det er jeg fuldstændig enig med den højtærede Kirkeminister i. Men der er alligevel en stor Forskel, thi nu foreligger der et meget vidtgaående Forbehold, skriftligt formuleret, godkendt af den paagældende Biskop og nu godkendt af Kirkeministeren. Dette gør en meget stor Forandring; thi før har det været saadan, at almindelige Mennesker ikke har forstaaet dette, ellers kunde man ikke i den Grad klamre sig til det danske Præsteløfte, som man gør fra forskellige Sider, ikke mindst „Kristeligt Dagblad“ og en stor Kreds af dettes Læsere. Nu maa dette være forbi, thi nu har vi dette klare, vidtgaående Forbehold, som har vundet Godkendelse hos Biskoppen og Kirkeministeren.

Den højtærede Kirkeminister udtalte, at det ikke vilde være fornødent at henvende sig til Frimenighedspræst Brücker i denne Anledning. Det tror jeg ærlig talt heller ikke. Jeg tror, at Brücker nok skal vide at tage sin Stilling i Henhold til, hvad der er sket her; om han saa ønsker at søge Godkendelse igen, bliver hans Sag. Jeg er for øvrigt tilbøjelig til at tro, at han ikke ønsker det, eftersom der er adskilligt andet i den kirkelige Lovgivning, der lige er gennemført, som han ikke synes om, og som virkede til, at han maatte forlade Folkekirken. Den højtærede Kirkeminister mente det heller ikke fornødent at udsende Cirkulærer til Biskopperne, hvori han gjorde opmærksom paa, at det Forbehold, der var taget og godkendt, kunde selvfølgelig alle teologiske Kandidater tage nu. Jeg tror heller ikke, det vilde være fornødent, hvis den højtærede Kirkeminister ikke havde føjet noget til, som jeg synes ikke er saa ganske klart, og derved rokkede en Del ved det klare Standpunkt, han i Forvejen havde indtaget, idet

han sagde, at Spørgsmaalet om, hvorvidt en Kandidat vilde aflægge Præsteløftet, maatte bero paa Resultatet af den Samtale, han i Forvejen havde med den paagældende Biskop. Dette kan sikkert ikke være den højtærede Ministers Mening, efter at han har taget det klare Standpunkt, han har taget nu. Vi har nu 7 Biskopper og faar snart 9, og man kan ikke gaa ud fra, at hver mener akkurat det samme vedrørende Præsteløftet, een vil maaske gaa videre end en anden, men vi kan dog ikke have det saadan, at man i det ene Stift kan tage eet Forbehold og et andet i et andet Stift. Der maa dog være lige Ret, i hvilket Stift Ordinationen end foregaar. Derfor kan der være den allerstørste Grund til at slaa fast som almindelig Regel nu, at man kan tage et saa vidtgaående Forbehold som det, der er taget af Pastor Thorvald Knudsen.

Den højtærede Kirkeminister sluttede saa med at udtale, at han vilde arbejde paa en Ændring af Præsteløftet. Jeg vil meget indtrængende henstille til den højtærede Kirkeminister, at han ikke arbejder paa en Ændring af Præsteløftet. Den højtærede Kirkeminister sagde jo selv, at et ændret Præsteløfte skulde ogsaa fortolkes, og dertil kan føjes, at et ændret Præsteløfte vil blive af ganske anderledes massivt bindende Karakter end det, vi har nu; hvorefter der kan tages et saadant Forbehold som det, der er taget her. Derfor vil jeg indtrængende henstille til den højtærede Kirkeminister, at han sætter sine Kræfter ind ikke paa at faa ændret Præsteløftet, men paa at faa det danske Præsteløfte afskaffet. Jeg haaber paa, at han egentlig ogsaa helst arbejder i den Retning og sætter sine Kræfter ind paa Afskaffelse og ikke Ændring af Præsteløftet.

Kirkeministeren (Appel): Det ærede Medlem forklarede sin Uvirksomhed som Kirkeminister for Arbejdet paa en Reform paa dette Omraade ved at henvide til Borgfreden. Men denne Borgfred kom lidt senere; der havde været god Tid i Forvejen, der laa forberedt saa mange Ting, at det ærede Medlem, da han blev Minister, kunde have taget fat paa dem. Det skal jeg imidlertid ikke opholde mig ved; det er, som han sagde, mindre væsentligt. Derimod er der et andet Punkt i hans Tale nu, jeg nok vil dvæle ved et Øjeblik. Det ærede Medlem mente at vide, hvori det Forbehold bestaar, som Valgmenighedspræst Thorvald Knudsen har taget i sin Samtale med Biskoppen. Det tror jeg ikke, det ærede Medlem ved noget om; jeg har